

Joan Planas: “Abans a Tiana tothom tenia una vinya”

Joan Planas acaba de fer cent anys. Sabíeu que els ha celebrat dos cops? Als noranta-nou, “per si de cas”, coincidint amb els setanta-cinc anys de casats, i ara. A aquest veí de Tiana li han fet l’extremunció dues vegades, però té una memòria vivíssima. La seva vida està lligada al camp i a la vinya. De records dibuixa una Tiana plena de ceps, del mar a la carena, on tothom tenia una vinyeta.

TEXT: DAVID JOBÉ

OSCAR PALLARÉS

Sempre anava a ballar?

Hi havia molts anys que el 16 de setembre coincidia amb la verema. La mare que els va parir! Jo volia anar a ballar, cony!

Quina relació tenia la seva família amb la vinya?

A casa sempre havíem tingut terres. El meu avi va plantar vinya. Però el meu pare va preferir tenir regadiu. Quan jo tenia 11 anys va arrencar tota la vinya.

Per què?

L’any 1933, me’n recordo perfectament, a Tiana havien de fer un funicular fins a la Conreria. El trajecte passava pel mig de la vinya i el pare la va vendre. Com que els enginyers s’entrebancaven amb els ceps, el pare i jo els vam haver d’arrencar.

Com va ser que en va tornar a plantar?

Després de la guerra, amb 17 anys, vaig dir al meu pare que volia plantar vinya. Ell em va dir que regadiu i vinya no podia ser. Però em va acompanyar a veure el masover de Can Marí, una finca molt gran que havia sigut del marquès de Monistrol. I vaig plantar una vinya molt maca, que feia bon vi.

Quines varietats hi va plantar?

Llavors teníem molta pansa. I una altra varietat que vam

Com era Tiana fa cent anys?

Tot era un sol poble: Tiana, Montgat i Mallorquines, que era el Montgat de Baix. Perquè llavors diferenciàvem el

Montgat de Baix del Montgat del Peix. Ara tot són pisos.

Com era aquella vida?

Crec que ara es viu millor.

Però no més tranquil. Abans no hi havia tants cotxes. Érem quatre gats. I el millor moment de l’any era la Festa Major, quan posaven els envelats.

portar de Sant Sadurní que es deia pansa rossa. També plantàvem (garnatxa blanca), que tenia molta força, sumoll, una mica de *granatxa* negra i malvasia.

Totes les varietats es plantaven juntes?

En aquella època sí. Tot i que jo les plantava separades. Un rasó de blanc, un rasó de negre... Les meves vinyes eren força planes i ho podia llaurar tot amb un matxo i una giratòria. Si les vinyes feien massa pendent, s'havien de cavar a mà.

Fa un segle, com era el paisatge?

A Tiana i Alella hi havia molts camps de regadiu. Pujant per la carretera hi havia tres o quatre finques molt grans. Abans la vinya arribava del mar fins a dalt de la carena. Ara ja no hi queda res de regadiu, i de vinya ben poqueta.

Quines finques hi havia?

Tocant a Badalona, la més gran era la del Mas Ram. Allà es collien rius de vi. Els de Ca l'Andreu i els de Can Fàbregas portaven el vi a la Cooperativa d'Alella. En Vernet, també. La majoria es feia el vi a casa seva i el venia als veïns.

Hi havia més gent amb vinya?

Després de la guerra, tothom tenia una vinya. No hi havia menjar i la gent semblava vinya, patates, pèsols... Encara que anés a la fàbrica, treballaven dissabte i diumenge.

Com feien el vi?

De manera natural. No com ara, que es fan moltes coses al vi. Ara no en sabria pas, de fer vi! Collíem el raïm en cubs, el trepitjàvem amb els peus i després el posàvem dins la premsa.

Com eren les premses?

De fusta, molt antigues. Eren premses de cargol de forma rectangular. Posàvem un pal molt llarg, donàvem una volta i tornàvem a girar. Per fer mostres en teníem una de petita, que en deïem *xitxarra*.

Quins tipus de vi feien?

Sobretot blanc i una mica de rosat. El rosat el feiem barrejant sumoll amb pansa. El deixàvem bullir al cup set o vuit dies perquè fos més aspre i

OSCAR PALLARÉS

més vermell. Si ho feies directament et sortia més claret. Jo n'havia fet de ben blanc.

I vi dolç o mistela, també en feien?

Sí, però per a casa. Teníem sis botes de mitja càrrega. I una de 32 litres, que es va perdre, on feiem vi ranci. De mistela, en vaig continuar fent fins i tot després de deixar la vinya. La vaig tenir fins que, per les obres, em vaig quedar sense espai per guardar la bota.

“El rosat el feiem barrejant sumoll amb pansa. El deixàvem al cup set o vuit dies perquè fos més aspre i vermell”

On venia el vi?

A casa. Veníem un litre, dos litres o una garrafa. La gent anava amb garrafes de quatre litres, que era el vi de la setmana. Tot i que hi havia gent que se'l bevia en un dia!

Venien més coses?

Abans de la guerra fins i tot feiem la matança del porc. Després ja no. Havies de portar les coses de l'hort a l'església. I més tard al sindicat. A l'estiu patates i a l'hivern pèsols. Els plantàvem entre les fileres de les vinyes, enmig de cada passada, dos rengles.

Sempre s'havia volgut dedicar a la pagesia?

Jo sí. Però la meva mare no. Sempre em deïa: “El noi, que

no faci de pagès!” Em van enviar als Maristes de Badalona, al carrer del Temple. Hi vaig anar cinc anys. Jo en tenia 13, a punt de fer els 14 quan va esclatar la guerra. Ens van cremar els llibres i ens van matar els maristes.

Què va fer?

Al cap de mig any va morir la meva mare. El meu pare feia de pagès i ja m'hi vaig quedar. Vaig continuar fins que hi va haver el *boom* de les obres i vaig vendre la propietat.

Com recorda el boom de les obres?

Van començar a fer finques. La gent s'anava venent les terres per fer-hi cases i vam quedar sense regadiu. Llavors es van fer moltes cases. Si tenies una finca, no paraven fins que te'n feien fora. Les vinyes, ens les van deixar.

Les treballava sol?

Al temps de la verema llogaves un home, o dos o tres. N'hi havia que venien d'Almeria. Al cap de vuit dies ens van començar a dir que plegaven, perquè anaven a la fàbrica, o a fer de manobre i guanyaven més quartos. Això també va matar la vinya, els anys 1960.

Què va acabar matant la vinya?

Jo tenia quatre fills petits i dos avis més al meu càrrec. Abans no hi havia *retiros* ni res. Cada dia agafava el carro ple de les coses de l'hort i anava a Badalona, o al Born, però sense regadiu no podíem viure, amb la vinya sola no. Fins que vaig dir: “A fer punyetes!”

Què va fer, llavors?

També em vaig posar a fer pisos. Quan acabaves una obra ja t'hi entrava la gent. I em vaig anar engrescant arreglant casetes petites que teníem. Llavors ja vaig sortir del pou. Les vinyes no eren pla.

Com ha viscut el centè aniversari?

Molt bé. He tingut la sort d'estar amb els fills, els nets i els besnets.

Deuen ser una bona colla!

Vam haver d'anar al Casal. Però això va ser l'any passat.

Va celebrar els cent anys un any abans?

L'any passat feiem setanta-cinc anys de casats amb la dona. I jo vaig celebrar els noranta-nou, per si aquest any no hi arribava. Així que ho he celebrat dos cops.

És diferent quan ho celebra per segon cop?

Fa la mateixa il·lusió.

Encara beu vi?

Una mica a les celebracions. Haig de fer bondat.

Com ha arribat a aquesta edat?

Treballant molt. He sigut poc de vida. Quan em vaig casar marxava amb el carro, amb un *cenatxo* i una carmanyola d'arròs ben espès, que costava de clavar la forquilla, amb un ou ferrat. Un parell de fruites i quatre tragos de vi, que n'he begut bastant.

Fins quan va beure vi?

Vi, sempre. D'aigua, gairebé no en bevia mai. Passa que fa deu o dotze anys vaig caure per les escales i em van haver de portar a l'hospital. Estava força malament, però me'n vaig sortir. Fins als noranta anys bevia vi cada dia. Al 2016 vaig tenir una recaiguda.

Què va passar?

Els metges van dir que no em salvarien. Fins i tot em van fer l'extremunció. Bé, ja era la segona vegada.

La segona!

Sí, abans ja me l'havien fet, també. Però em vaig anar posant bé i vaig tornar a casa. ●